

RÅDETS DIREKTIV 97/80/EF

af 15. december 1997

om bevisbyrden i forbindelse med forskelsbehandling på grundlag af køn

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til aftalen om social- og arbejdsmarkedspolitikken, der er knyttet til protokol (nr. 14) om social- og arbejdsmarkedspolitikken, der er knyttet til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 2, stk. 2,

under henvisning til forslag fra Kommissionen (⁽¹⁾),

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg (⁽²⁾),

i henhold til fremgangsmåden i traktatens artikel 189 C (⁽³⁾), og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) På grundlag af protokollen om social- og arbejdsmarkedspolitikken, der er knyttet til traktaten, har medlemsstaterne med undtagelse af Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland (i det følgende benævnt »medlemsstaterne«), som ønsker at gennemføre socialpagten af 1989, indgået en aftale om social- og arbejdsmarkedspolitikken;
- (2) i fællesskabspagten om arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder erkendes det, at det er vigtigt at bekæmpe alle former for forskelsbehandling, herunder forskelsbehandling på grundlag af køn, hudfarve, race og religiøs, politisk eller anden overbevisning;
- (3) ifølge punkt 16 i fællesskabspagten om arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder, som vedrører ligebehandling af mænd og kvinder, skal der blandt andet »gøres en større indsats for at sikre gennemførelse af ligebehandling af mænd og kvinder, navnlig med hensyn til adgang til beskæftigelse, aflønning, arbejdsvilkår, social beskyttelse, undervisning og erhvervsuddannelse samt karrieremuligheder«;
- (4) Kommissionen har i overensstemmelse med artikel 3, stk. 2, i aftalen om social- og arbejdsmarkedspolitikken konsulteret arbejdsmarkedets parter på fællesskabsplan om de mulige retningslinjer for en fællesskabsindsats for så vidt angår bevisbyrden i tilfælde af forskelsbehandling på grundlag af køn;
- (5) Kommissionen mente efter denne konsultation, at en fællesskabsindsats var hensigtsmæssig, og konsulterede på ny arbejdsmarkedets parter om indholdet af det påtænkte forslag i overensstemmelse med artikel 3, stk. 3, i den pågældende aftale; arbejdsmarkedets parter har afgivet en udtalelse til Kommissionen;
- (6) efter den anden konsultation meddelte arbejdsmarkedets parter ikke Kommissionen, at de ønskede at indlede processen i artikel 4 i den pågældende aftale, som kunne føre til indgåelsen af en aftale;
- (7) ifølge aftalens artikel 1 har Fællesskabet og medlemsstaterne bl.a. som mål at forbedre leve- og arbejdsvilkårene; den praktiske gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder bidrager til realiseringen af dette mål;
- (8) princippet om ligebehandling omhandles i traktatens artikel 119 samt i Rådets direktiv 75/117/EØF af 10. februar 1975 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger om gennemførelse af princippet om lige løn til mænd og kvinder (⁽⁴⁾) og Rådets direktiv 76/207/EØF af 9. februar 1976 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, fremmelse samt arbejdsvilkår (⁽⁵⁾);
- (9) Rådets direktiv 92/85/EØF af 19. oktober 1992 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af sikkerheden og sundheden under arbejdet for arbejdstagere, som er gravide, som lige har født, eller som ammer (tiende særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF) (⁽⁶⁾), bidrager også til den faktiske gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder; direktiv 92/85/EØF må ikke skade de øvrige direktiver for så vidt angår ligebehandling, derfor bør de af direktiv 92/85/EØF omfattede kvindelige arbejdstagere under samme vilkår omfattes af ændringen af bevisbyrdereglerne;

(⁽¹⁾) EFT C 332 af 7. 11. 1996, s. 11, og EFT C 185 af 18. 6. 1997, s. 21.

(⁽²⁾) EFT C 133 af 28. 4. 1997, s. 34.

(⁽³⁾) Europa-Parlamentets udtalelse af 10. april 1997 (EFT C 132 af 28. 4. 1997, s. 215), Rådets fælles holdning af 24. juli 1997 (EFT C 307 af 8. 10. 1997, s. 6), og Europa-Parlamentets afgørelse af 6. november 1997 (EFT C 358 af 24. 11. 1997).

(⁽⁴⁾) EFT L 45 af 19. 2. 1975, s. 19.

(⁽⁵⁾) EFT L 39 af 14. 2. 1976, s. 40.

(⁽⁶⁾) EFT L 348 af 28. 11. 1992, s. 1.

- (10) Rådets direktiv 96/34/EF af 3. juni 1996 om den rammeaftale vedrørende forældreorlov, der er indgået af Unice, CEEP og EFS⁽¹⁾, er også baseret på princippet om ligebehandling af mænd og kvinder;
- (11) henvisningerne til »domstolene« dækker mekanismer, hvorved tvister kan behandles og afgøres ved uafhængige instanser, som kan træffe afgørelser, der er bindende for parterne i de pågældende tvister;
- (12) ved udtrykket »udenretlige ordninger« forstås især ordninger som forlig og mægling;
- (13) det tilkommer de nationale domstole eller andre kompetente instanser at vurdere de faktiske omstændigheder, der giver anledning til at formode, at der er sket direkte eller indirekte forskelsbehandling, i overensstemmelse med national lovgivning og/eller praksis;
- (14) det overlades til medlemsstaterne på alle stadier af sagsbehandlingen at indføre bevisregler, som er gunstigere for klager;
- (15) det er nødvendigt at tage hensyn til karakteristikaene af visse medlemsstaters retssystemer f.eks. i de tilfælde, hvor det kan konkluderes, at forskelsbehandling har fundet sted, hvis indklagede ikke har været i stand til at give domstolen eller en anden kompetent myndighed tilstrækkeligt bevis for, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket;
- (16) medlemsstaterne kan unnlade at anvende reglerne om bevisbyrde i sager, hvor det påhviler en domstol eller en anden kompetent instans at undersøge sagens faktiske omstændigheder; der menes herved sager, hvor klager er fritaget for at bevise de faktiske omstændigheder, som det påhviler domstolen eller den anden kompetente instans at undersøge;
- (17) en klager kunne fratages den reelle mulighed for at få håndhævet ligebehandlingsprincippet ved de nationale domstole, hvis forelæggelsen af bevis for en tilsyneladende forskelsbehandling ikke havde til følge, at indklagede pålægges bevisbyrden for, at den pågældende praksis i virkeligheden ikke er diskriminerende;
- (18) De Europæiske Fællesskabers Domstol har derfor afgjort, at bevisbyrdereglerne skal gælde omvendt, når der foreligger en tilsyneladende forskelsbehandling, og at en effektiv gennemførelse af ligebehandlingsprincippet i de tilfælde, hvor denne forskelsbehandling godtgøres, kræver, at bevisbyrden pålægges indklagede;

- (19) forskelsbehandling er meget vanskeligere at bevise, når der er tale om indirekte forskelsbehandling; det er derfor vigtigt at definere indirekte forskelsbehandling;
- (20) den tilstræbte omlægning af bevisbyrden er ikke gennemført i tilstrækkeligt omfang i alle medlemsstaterne, og dette mål må derfor i overensstemmelse med nærhedsprincippet i traktatens artikel 3 B og med proportionalitetsprincippet søges opnået på fællesskabsplan; dette direktiv indskrænker sig til at fastsætte minimumsforskrifter og går ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå dette mål —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

Formål

Formålet med dette direktiv er at sikre større effektivitet i de foranstaltninger, medlemsstaterne træffer i henhold til ligebehandlingsprincippet for at give alle personer, der betragter sig som krænket, fordi ligebehandlingsprincippet ikke er anvendt for deres vedkommende, mulighed for at gøre deres ret gældende via domstolene efter eventuelt at have forelagt sagen for andre kompetente myndigheder.

Artikel 2

Definitioner

1. I dette direktiv forstås ved ligebehandlingsprincippet, at der hverken direkte eller indirekte finder nogen forskelsbehandling sted på grundlag af køn.

2. Ifølge det i stk. 1 omhandlede ligebehandlingsprincip er der tale om indirekte forskelsbehandling, når en bestemmelse, et kriterium eller en praksis, der tilsyneladende er neutral(t), stiller et væsentligt større antal personer af det ene køn ringere, medmindre denne bestemmelse, dette kriterium eller denne praksis er hensigtsmæssig(t) og nødvendig(t) og kan begrundes i objektive ikke-kønsrelaterede faktorer.

Artikel 3

Anvendelsesområde

1. Dette direktiv finder anvendelse på:
- a) situationer, som er omhandlet i traktatens artikel 119 samt i direktiv 75/117/EØF, 76/207/EØF og, for så vidt der er tale om forskelsbehandling på grundlag af køn, direktiv 92/85/EØF og 96/34/EF

⁽¹⁾ EFT L 145 af 19. 6. 1996, s. 4.

b) enhver civilretlig eller administrativ procedure inden for den offentlige eller private sektor, som indebærer klageadgang efter den nationale lovgivning til gennemførelse af de i litra a) omtalte foranstaltninger, med undtagelse af udenretlige ordninger, som er frivillige, eller som er fastsat i den nationale lovgivning.

2. Dette direktiv finder ikke anvendelse på straffesager, medmindre medlemsstaterne bestemmer andet.

Artikel 4

Bevisbyrde

1. Medlemsstaterne træffer i overensstemmelse med deres nationale retssystemer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at når personer, der betragter sig som krænket, fordi ligebehandlingsprincippet ikke er anvendt over for dem, over for en domstol eller en anden kompetent myndighed fremfører faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der har været tale om direkte eller indirekte forskelsbehandling, påhviler det indklagede at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket.

2. Dette direktiv er ikke til hinder for, at medlemsstaterne indfører regler for bevisførelse, der er gunstigere for klager.

3. Medlemsstaterne kan undlade at anvende stk. 1 i sager, hvor det påhviler en domstol eller den kompetente instans at undersøge sagens faktiske omstændigheder.

Artikel 5

Oplysning

Medlemsstaterne sørger for, at de foranstaltninger, der træffes i medfør af dette direktiv, samt de allerede gældende bestemmelser på området bringes til alle berørte personers kendskab på enhver egnet måde.

Artikel 6

Bevaring af beskyttelsesniveauet

Gennemførelsen af bestemmelserne i dette direktiv er under ingen omstændigheder tilstrækkelig grund til at berettige en nedsættelse af det generelle niveau for arbejdstagerbeskyttelsen på det område, der er dækket af direktivet, uden at dette dog indskrænker medlemsstaternes ret til under hensyn til situationens udvikling at indføre love og administrative bestemmelser, som er forskellige fra dem, der gælder på tidspunktet for direktivets meddelelse, forudsat at direktivets minimumskrav overholdes.

Artikel 7

Gennemførelse

Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 1. januar 2001. De underretter straks Kommissionen herom.

Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.

Medlemsstaterne sender senest to år efter iværksættelsen af dette direktiv Kommissionen alle nødvendige oplysninger, således at Kommissionen kan udarbejde en beretning, der skal forelægges Europa-Parlamentet og Rådet, om gennemførelsen af dette direktiv.

Artikel 8

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 15. december 1997.

På Rådets vegne
J.-C. JUNCKER
Formand